

MAJANDUSTEATE

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS
TALLINN, Toomkooli 13, tel. 463-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

shes kunkirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIRJEKTOR
KONJUNKTUURINSTITUUDI TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 47

Tallinn, 24. novembril 1936

II aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Lhk.		Page
PÕLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Ostujõuõhda tarvituse eeldusi meil ja mujal	860	Conditions Determining the Consumption of Concentrated Feed in Estonia and in Other Countries	860
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Väliskaubandus oktoobris 1936. a.	862	Foreign Trade in October 1936	862
Lühiuudiseid	865	Sundry Information	865
RAHANDUS		FINANCES	
Pangad oktoobris	866	Banking in October	866
LAEVANDUS		SHIPPING	
Teised sadamad oktoobris	867	Other Harbours in October	867
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	868	Butter Market	868
Põllumajanduslik väljavedu	868	Exports of Agricultural Products	868
Peekoniturg	868	Bacon Market	868
Tapaloomade ja lihaturg	869	Cattle and Meat Market	869
Kanamunaturg	870	Egg Market	870
Piimaturg	870	Milk Market	870
Teraviljaturg	870	Grain Market	870
Linaturg	871	Flax Market	871
Kartuliturg	872	Potato Market	872
Aedviljaturg	872	Vegetable Market	872
Kalaturg	872	Fish Market	872
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Konjunktuurinstituudi 1937/38. a. tegevuskava ja eelarve	873	1937/38 Budget and Plan of Activities of the Institute of Economic Research	873
Eesti Panga nädalaaruanne	874	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	874
VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Briti majandus 1936. a.	875	Economic Conditions in Gr. Britain	875
Eesti välislaenuoteering Londonis	876	Quotation of Estonian Foreign Loan in London	876
Leedu väliskaubandus-poliitika ja kaubanduslepingud	876	Lithuanian Foreign Trade Policy and Trade Agreements	876
Läti kartuliekспорт Tšiili	877	Export of Potatoes from Latvia to Chile	877
Skandinaavia kaubandusministrite kokkusaamine Kopenhaagenis	878	Meeting of Scandinavian Ministers of Commerce in Copenhagen	878
Taani-Itaalia kaubavahetus	878	Danish-Italian Trade	878
Taani riigivõlg	878	Danish State Debt	878
Eesti väliskaubandusbilanss	878	Estonian Trade Balances	878

PÕLLUMAJANDUS

OSTUJÕUSÖÖDA TARVITUSE EELDUSI MEIL JA MUJAL.

CONDITIONS DETERMINING THE CONSUMPTION OF CONCENTRATED FEED IN ESTONIA AND IN OTHER COUNTRIES.

A. Kivimäe, mag. agr.

Nagu loomasöötade tootmisel, nii ka ostujõusöötade tarvituse alal on iga maa teinud läbi teatava arengukäigu. Enne maailmasõda ja kohe pärast seda oli olukord jõusöötade söötmise alal palju lahedam kui käesoleval ajal. Siis arenes karjasöötmine suureneva jõusöötade tarvituse suunas. Murde jõusöödatarvituse ja karjasöötmissse tõi hiljutine kriisiaeg ja sel ajal arendatud autarkiline majandussuund. Kriisi tulles langes võihind suhteliselt enam kui jõusöötade hind, kuid ka impordi vähendamise otstarbel ette võetud takistused vähendasid ostujõusöötade tarvitust peagu igas riigis. Kriisiajal hakati (kus seda varem ei tehtud) arendama endava r u s t u s l i k k u suunda (karjasöötmisel. Karja söödatarvet püütakse rahuldada võimalikult suuremas ulatuses sisemaal toodetavate söötadega. Sel alal on saavutatud juba tulemusi, olgugi et sisemaise söödatootmise arvel ei suudeta tõsta toodanguid soovitud kiirusega. Sööda puhtkoguslikule suurendamise raskusele lisandub teine — kodustoodetud söötade omadusist (peamiselt valgusisaldusest ja kontsentratsioonist) tingitud raskused kõrgemate toodangute saamisel. Neist ülesaamiseks leidub rida teid, kuid see nõuab aega ning uuendusi söötade tootmis-, säilitamis- ja söötmistehnikas. Laskumata n. n. endavarustusliku söödatootmise suuna üksikasjusse, on selge, et see suund on õige ja rõhutav senini, kuni piimasaaduste ja ostujõusöötade hinnad on ebasoodsad ning on raskusi jõusöötade importimisel.

Ostujõusööti tarvitatakse meil peamiselt: 1) kõrgemate toodangute saamiseks, 2) söödaannuse valgusisalduse ja kontsentratsiooni parandamiseks. Laiemas piimakarjasöötamise tegeluses söödetakse meil jõusööti kõrgemate toodangute saamiseks võrdlemisi harva, kuna selle tasuvus on küsitav. Ainult linnalähedasis talundeis ja sugulavades on jõusöötade söötmise tasuvuse piires. Ostujõusööt ainultüksi söötmise tugevdamiseks

(sü-de manustamiseks) on kallis, kallim kui koduskasvatatud söödavili. Rohkem söödetakse ostujõusöötte söödaannuse valguvajaku täitmiseks. Sojajahus, linakooges j. t. valgurikkais jõusöötades tuleb kg seeduvat valku odavam ja selle abil on lihts reguleerida valgutarvet normide kohaseks. Täpsad arvud üksikute maade jõusöötade tarvituse ulatuse kohta puuduvad. Ligilähedalt näitab seda ka kontrollialuseile karjadele sööditud jõusöötade kogus:

Eestis	1934/35 k. a. kokku jõusöötä	367	sü	ehk	17,0%
	sellest õlikooke	56	"	"	2,7%
Soomes	1934/35 k. a. kokku jõusöötä	468	"	"	22,2%
	sellest õlikooke	119	"	"	5,7%
Rootsis	1934/35 k. a. kokku jõusöötä	637	"	"	24,4%
Taanis	1934/35 k. a. kokku jõusöötä	742	"	"	27,0%
	sellest õlikooke	520	"	"	18,9%

Põhjamaist on tarvitatud eesti kontrollialuseis karjades kõige vähem kokku jõusöötte ning õlikooke. Suurim on õlikookide tarvitus Taanis — 520 sü lehmale aastas (18,9%) ehk umbes $\frac{1}{5}$ kogu aastasest söödakulutusest. Eestis on see vaid 56 sü ehk 2,7%. Samal ajal on kõrgema jõusöötä kogutarvitusega mais kõrgemad ka toodangud, mis on loomulik ja seletatav tugevama söötmisega.

Ka meil on soovitatud suurendada jõusöötade tarvitust suuremal määral, et tõsta seega kiiresti karjatoodanguid. Suurema jõusöödatarvituse puhul tugevneks söötmise ja lehmade jõudlusvõimet kasustataks täielikumalt. Kui lehm lüpsab 2000 sü-se söödakulutuse juures 2600 kg piima, võiks tema 3000 sü-se söötmise juures lüpsata 4000—5000 kg piima. Söötmiskatsed lehmadega näitavad, et söötmist tugevdades suureneb ka toodang. Ka ilmneb suuri erinevusi üksikute lehmade vahel. Tingitud lehmade jõudlusvõimest, aretusest ja pidamisest on üks lehm võimeline tootma enam kui teine.

Miks meie karjapidajaskond ei kasusta täielikult lüpsikarja jõudlusvõimet, on puhtmajanduslik küsimus. Jõusöötade suurema tarvituse eelduseks on soodsamad või

(resp. piima) ja jõusöötade hinnasuhted. Vahekorra mõõdupuuks on jõusööda kg arv, mida põllumees võib osta kg või hinna eest. Mida suurem on see, seda kasulikum on jõusöötade tarvitus. Järgnevas on võetud või- ja jõusöötade hinnad 6.—10. XI k. a. avalikkude noteeringute alusel üksikuis mais. Kg või hinna eest saab osta jõusööti kg:

	Eesti	Soome	Rootsi	Norra	Taani	Saksa	Inglise	Läti
Nisukliid . .	17,0	16,0	17,1	—	14,0	—	19,0	22,0
Sojajahu . .	10,9	12,3	12,7	14,5	18,0	17,3	15,8	—
Linakoogid .	12,6	10,9	13,3	14,6	12,2	16,4	17,4	18,8
Keskmiselt .	13,5	13,1	14,4	14,5	13,1	16,3	17,4	—
	Ekkr.	Smk.	Rkr.	Nkr.	Tkr.	RM.	per lb.	La.
Või kg-hind	1,70	2,40	2,40	2,70	2,18	2,60	1 s 4 d	2,00
Või kg-hind	Ekkr.	1,70	1,92	2,24	2,45	1,76	3,51	2,66

Võrdlusse on võetud tähtsamad ja tavalisemalt esinevad jõusööda — nisukliid, sojajahu ja linakoogid. Jõusöötade tarvituse hinnavahekordade poolst kujunevad kolm riikide rühma — Soome, Taani ja Eesti — halvema vahekorraga 13—13,5 kg jõusöote kg või hinna eest, Norra ja Rootsi keskmise hinnavahekorraga 14,5 kg ümber, Saksa ja Inglise — hea hinnavahekorraga — 17—17,5 kg jõusöote kg või hinna eest. Inglise osutub vahekord veel soodsamaks, kui võtta võrdlusse piimahind. Nimelt turustatakse Inglise üle poole toodetud piimast (septembris k. a. 63,5%) täispiimana müüjiks, vaid väiksem osa (36,5%) läheb töötlemisele. Täispiima keskmine hind septembris k. a. oli 5,656 d per gal. või 20 snt kg-lt. Säärase piimahinna juures võidakse sööta piimakarjale palju jõusööti. Tegelikult rahuldatakse Inglise talvel ca 50—60% karja söödanduldest ostujõusöötadega, milliste tarvitus seal on väga levinud.

Saksas on jõusöötade tarvitus soodsam kõrgema või hinna tõttu, kuid monopolikaubanduse tõttu jõusöötade alal ei ole ka nende hind madal. Nii maksub kg sojajahu 20,2 snt ja linakook 21,3 snt. Norras ja Rootsis on soodsam jõusöötade hinnavahekord saavutatud peamiselt kõrgema kindlustatud või hinna tõttu, kuna muidu on jõusöödad absoluutselt veidi kallimad kui Eestis. Taanis ja Soomes on vähem hinnad lähedasemad Eestile. Kõrgema kaubanduskulu tõttu on neis jõu-

söödad veidi kallimad, mistõttu vahekorra-hinnad sarnlevad Eestiga. Halvem kõigist võrreldud maist sojajahu alal on Eesti, kuna linakookide ja nisukliide kui kodumaal toodetavate söötade alal on olukord võrdne teiste maadega. Hindade vahekord Lätis on soodsam, eriti nisukliide alal. Hinnavahekorrad NSVL-s on jõusöötade tarvituse poolest väga soodsad. Hiljuti Eestis viibinud prof. J. S. Popovi teatel makstakse piima kg eest 25—30 kop., kuna jõusööda kg-st 8—10 kop. Sääraste ebareaalsete hinnasuhte puhul on loomulikult jõusöötade söötmine sedavõrd kasulik, et jõusöötade söötmise ülempiiri ei määra mitte majanduskalkulatsioon, vaid lehma füsioloogilised võimed — palju ta jõuab süüa jõusööti. Seepärast valmistatakse ka NSVL-s jõusööti ette loetamise, kääritamise j. m. teel.

Ostujõusöötade kasutamisel koduste söötade täiendamiseks ja piimakarja valguvajaku täitmiseks ei saa arvestada igal juhul selle rahalist tasuvust. Siin on tasuvus tingimuslik ja hinnatav vaid väärinduslikult seisukohalt. Lisatult kõigekülgse jõusöödana (nagu riigisegajõusööt, nisukliid, teravili) piimakarja söödaannusele peab ta end ka tasuta rahaliselt piimatoodangu tõusu näol. Loodetav toodangu tõus erineb väga üksikute lehmade järgi, sõltudes peamiselt karjasöötamise tugevusest, müpsijärgust ja lehmade jõudlusvõimest. Kui suur peab olema piimatoodangu loodetav tõus iga kg manustatava jõusööda kohta erineva piima- ja jõusöödahinna juures, nähtub järgnevast:

Kg piima hind snt.	10	9	8	7	6	5	4
Kg jõusööda hind snt.	Vajalik toodangutõus piima kg						
16	1,6	1,7	2,0	2,3	2,6	3,1	4,0
14	1,4	1,6	1,8	2,0	2,3	2,8	3,5
12	1,2	1,3	1,5	1,7	2,0	2,4	3,0
10	1,0	1,1	1,3	1,5	1,7	2,1	2,5
8	0,8	0,9	1,0	1,2	1,3	1,6	2,0

Tulunduslik ümbrus kõrgema piimahinna näol võimaldab sööta ka kallimaid jõusööti. Praegu, kus üleriiklik piimaühingute poolt makstav piima-kg-hind kõigub 6—7 snt (linna ümbruses 10—12 snt) ja ostujõusöödad maksuvad keskmiselt 13 snt kg, peab kari lisama piima vähemalt 2,0 kg, et tulla enda-

ga välja (arvestamata lisatõid jne.). Iga kari ja lehm ei ole seks võimeline. Tegelikuks piiriks, mida kari suudab lüpsata välja keskmiselt sü kohta karjakontrolli andmeil, on 1,26 kg piima. Arvestades asjaolu, et jõusõta söödetakse täiendussöödana lisaks põhisöödale, võiks arvestada tegelikuks piiriks keskmiselt 1,5 kg piima 1,0 kg jõusööda kohta. Kr. 1,70 või kg hinna juures on kg piima hinnaks 6—7 snt. Seega peaks maksima jõusõöt $1,5 \times 6,5 = 9,8$ snt ehk ümmarguselt 10 snt, seega ligilähedaselt nagu l. a.

Kokkuvõttes:

1. Eesti piimakarja söötmine on arenenud endavarustuslikult, peamiselt kodustoo-

detavate söötade koguse suurendamise ja kvaliteedi parandamise suunas.

2. Võrreldes muude piimakarjandusmaadega kuulub Eesti jõusõttade ja võihinna vahekorraga poolest ebasoodsama vahekorraga riikide rühma, kuhu kuuluvad käesoleval momendil ka Soome ja Taani.
3. Ostujõusõttade ulatuslikumat tarvitust piirab majanduskalkulatsioon. Jõusõttade kasustamine on konjunktuuriküsimus ja sõltub või (resp. piima) ja jõusööda hinnavahekordade laienemisest.
4. Kr. 1,70 või-kg-hinna juures on kari võimeline kasutama veel tasuvuse piires jõusõtta, mille kg-hind on 10 snt.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS OKTOOBRI 1936. A.

FOREIGN TRADE IN OCTOBER 1936.

Sisseveo liikumine tõususuunas muutus oktoobris veelgi tugevamaks. Kuna sisseveo-arvud k. a. oktoobris ületavad l. a. omi 1,9 milj. Kr. (29,0%) võrra ja väljavedu näitas 0,5 milj. kr-le (6,8%) ulatuvat tagasiminekut, kujunes kaubavahetusbilanss 1,9 milj. kr. võrra passiivseks 0,4 milj. kr. aktiivse bilansi vastu l. a.

Ka 10 kuu väliskaubandus on võrreldes mullusega muutunud, 16,6 milj. kr. (13,6%) võrra suurenenud käibe tõusu juures kasvas sissevedu 14,0 milj. kr. (25,0%) ja väljavedu 2,6 milj. kr. (3,9%) ning bilanss kujunes 2,1 milj. kr. võrra passiivseks 9,4 milj. kr. aktiivse bilansi vastu l. a.

Väljavedu — Exports.

Väljaveo kahanemine võrreldes l. a. oktoobriga toimus toit- ja maitseainete vähenenud ekspordi arvel. Vaatamata, et väljavedu osutas kõikide teiste olulisemate rühmade järgi tõusu, ei suudetud katta puudujääki täies ulatuses põhjusel, et muutuste ulatus teisis rühmades on tunduvalt väiksem. Võrreldes l. a. oktoobriga kahanes toit- ja maitseainete väljavedu 833 tuh. kr. (24,8%). Kuna elusloomade väljavedu ületas l. a. oktoobri arvud 254 tuh. kr. (78,4%) ja valmis-

saaduste 104 tuh. kr. (6,2%) võrra, jäi toor- ja poolvalmisainete eksport peagu endiseks.

Väliskaubanduse käive oktoobris 1935—36.

Turnover of October Foreign Trade, 1935—36.

	Oktoober		1.1—31.X		1936 1.1—31.X 1935 = 100
	1936	1935	1936	1935	
	1000 kr. — In 1000 Kr.				
Väljavedu — Exports	6 422	6 887	6 019	65 462	+3,9
Sissevedu — Imports	8 350	6 478	70 089	56 078	+25,0
Käive — Turnover	14 772	13 365	138 105	121 555	+13,6
Väljavedu ±					
Exports ±	-1928	+414	-2087	+9389	
	1000 tn. — In 1000 tns.				
Väljavedu — Exports	32	30	380	408	-6,9
Sissevedu — Imports	38	21	298	225	+80,7
Käive — Turnover	70	51	678	638	+6,6

Toit- ja maitseainete väljaveo langus toimus peamiselt kahanenud väiekspordi arvel. Võrreldes l. a. oktoobriga vähenes või väljavedu koguselt 481 tn. (42,5%) ja väärtuselt 1,1 milj. kr. (52,4%). Sama tendents peegeldub ka munade väljaveos, kusjuures puudujääk ulatub koguselt 410 tuh. tk-le (7,5%) ja väärtuselt 39 tuh. kr-le (9,0%). Peale nimetatud ainete langes veel liha ja lihakauba väljavedu — koguselt 26,4% ja väärtuselt 16,9% võrra. Liha ja lihakauba tagasimineku toimus peamiselt ka-

Sisse- ja väljaveo tähtsamad ained. — Principal Commodities of Foreign Trade

	Oktoober — October				1./I — 31./X			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935
VÄLJAVEDU — EXPORTS.								
Üldse: — Total:								
I. Elusloomad (arv) — Animals, living (number)	6 170	2 831	578	324	41 292	14 473	3 869	1 381
II. Toit- ja maitseained, joogid — Food Products, Stim. Bever.	6 392	5 283	2 522	3 355	45 768	58 117	24 868	25 421
Sellest: — thereof:								
Teravili — Corn	2 238	2 310	356	293	12 269	2 650	1 677	3 421
Kartul — Potatoes	2 024	377	161	8	12 477	9 302	714	348
Või — Butter	650	1 131	970	2 038	9 051	9 466	13 733	13 662
Munad — Eggs	5 050	5 460	393	432	41 121	43 911	2 22.	2 271
	1000 tk.							
	305	327			2 444	2 614		
Liha ja lihakaup — Meat and Meat Products	198	269	256	308	3 976	3 409	4 276	3 821
III. Toor- ja poolv.-ain. — Raw a. Semi-Manufact. Materials	19 031	21 445	1 545	1 536	231 965	318 106	24 060	23 635
Sellest: — thereof:								
Toornahad — Hides undressed	9	35	25	9	515	391	1 104	739
Metsamaterjal — Timber Materials	8 861	9 508	480	307	168 516	190 610	6 861	7 496
Tselluloos — Cellulose	5 258	6 128	590	676	50 552	56 258	5 603	6 420
Lina ja -takud — Flax and Tow	47	5	39	7	6 285	4 295	6 298	5 068
Bensin — Benzine	204	195	45	51	2 718	1 322	746	408
Põlevkiviõli — Shale-Oil	557	1 102	34	58	10 764	13 968	648	648
Kunstsarv — Artificial Horn	56	72	123	162	498	531	1 117	1 197
IV. Valmisraadused — Manufactured Articles	6 335	3 658	1 716	1 672	42 374	31 429	15 202	14 956
Sellest: — thereof:								
Vineer ja -toolipõhjad — Plywood and Chair-backs	2 347	1 664	464	381	15 929	14 774	3 495	3 250
Ajalehe- ja trükipaber — News- a. other Printing Paper	558	721	105	193	5 513	6 308	1 051	1 180
Puuv. lõng ja -niit — Woolen Yarn and Thread	110	130	292	329	907	1 010	2 307	2 651
Puuv. riie — Cotton Piece Goods	52	36	160	121	861	722	2 936	2 872
Linane riie jäme — Linen, coarse	59	36	119	74	373	234	757	583
Dzautriie ja -kotid — Jute Cloth and Sacks	124	154	69	85	995	1 406	668	314
Tsement — Cement	64	—	2	—	1 703	558	72	25
Tahvelklaas — Sheet Glass	456	464	88	68	4 506	2 726	746	452
V. Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0	—	1	—	0	0	0	9
SISSEVEDU — IMPORTS.								
Üldse: — Total:								
I. Elusloomad (arv) — Animals, living (number)	17	137	1	14	246	229	44	48
II. Toit- ja maitseained, joogid — Food Products, Stim. Bever.	15 379	6 230	1 325	579	75 301	48 610	7 601	4 389
Sellest: — thereof:								
Heeringad — Herrings	442	536	99	86	4 028	3 305	768	547
Sool — Salt	4 130	2 640	64	47	23 635	21 467	394	403
Suhkur — Sugar	2 038	2 450	232	274	21 412	19 950	2 889	2 179
III. Toor- ja poolv.-ain. — Raw a. Semi-Manufact. Materials	12 994	7 738	1 969	1 780	154 251	126 630	19 250	18 451
Sellest: — thereof:								
Toortubak — Tobacco unmanufact.	58	42	88	73	598	467	922	800
Toornahad — Hides undressed	117	227	145	215	1 233	1 508	1 388	1 322
D.-uut — Jute	71	72	22	22	1 701	2 040	518	525
Puuvill — Cotton	495	478	675	593	4 859	4 486	5 818	5 318
Vill — Wool	46	41	145	114	336	395	1 039	1 126
Kivisüsi ja koks — Coal and Coke	3 853	2 514	67	48	50 710	41 606	862	660
Petroleum — Petroleum	1 872	1 776	110	106	13 828	12 693	875	744
Bensiin — Benzine	604	322	57	32	6 688	4 293	648	380
Väetused — Fertilisers	303	—	30	—	29 855	32 049	1 601	1 722
Vävel puhastamata — Sulphur unpurified	—	—	—	—	3 985	6 408	331	559
IV. Valmisraadused — Manufactured Articles	9 271	6 936	5 037	4 688	68 624	53 151	42 997	33 116
Sellest: — thereof:								
Puuv. riie — Cotton Piece Goods	9	7	75	63	87	126	857	1 515
Villane lõng ja -niit — Woolen Yarn and Thread	37	46	272	317	309	240	2 374	1 724
Kunstsiidilõng ja -niit — Rayon Yarn and Thread	23	23	111	126	246	209	1 233	1 198
Raud ja teras — Iron and Steel	4 680	3 421	696	509	32 068	26 107	4 937	4 019
Kummi ja k. kaup — Rubber and Rubber Goods	74	66	300	297	496	388	1 593	1 304
V. Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0	0	18	12	2	9	154	69

hanenud värske ja soolatud lamba- ja sealiha (peale peekoni) arvel. Peekoniekspord püsib üldjoonis endisena, kuna loomaliha ja liha-konservide väljavedu näitab isegi mõõdukat tõusu.

Kuigi suurem osa toor- ja poolvalmisainete rühma olulisemast aineist näitas tagasiminekut, jäi rühma üldväärtus endiseks. Tekkinud puudujääk kaeti peamiselt suurenenud metsamaterjali-eksportidiga. Võrreldes l.a. oktoobriga kasvas metsamaterjali väljavedu väärtuselt 93 tuh. kr. (25,3%), kusjuures väljavedu koguselt näitas mõõdukalt tagasiminekut. Üksikuist metsamaterjalide liikidest osutas haavapakkuude väljavedu suuremat aktiivsust — kasvades nii koguselt kui väärtuselt ca 2½-kordseks. Proportsioonides esines tõus peamiselt väärtuselt, kuna koguselt jäi väljavedu endiseks. Sama tendents peegeldub ka männi- ja kuuselaudade ja -plankude ning kastilaudade juures. Peale metsamaterjali kasvas veel lina ja -takkude väljavedu — koguselt 9-kordseks ja väärtuselt ligi 6-kordseks, kuid lina väikese osatähtsuse tõttu oktoobris on sellise suhteliselt suure juurdekasvu mõju rühma üldarvule võrdlemise väike. Põlevkivi väljavedu kasvas ainult koguselt, kuna väärtus osutas 49,5%-st tagasiminekut. Oige tugevasti langes veel toornahkade väljavedu, ka haneses nii koguselt kui väärtuselt ca 74%. Ka tselluloosi, kunstsarve ja bensiini väljavedu oli k.a. oktoobris väiksem kui muul samal kuul.

Valmissaaduste väljavedu osutas k.a. oktoobris tähelepanuväärt tõusu — peamiselt vineeri ja toolipõhjade, puuvillariide ja jämeda linase riide arvel. Vineeri ja toolipõhjade väljavedu ületas l.a. oktoobri arvud koguselt 41,0% ja väärtuselt 21,8%, puuvillariide (väärtuselt) 32,2%, jämeda linase riide 60,8% ja tahvelklaasi väljavedu 22,1% võrra. Tagasimineku esines peamiselt ajalehe- ja trükipaberi (23,9%), puuvillalõnga ja -niidi (11,2%) ning džuuatriide ja -kottide (18,8%) juures.

Elusloomade rühmas esines tõus peamiselt sigade ja veiste väljaveos, kuna hobuste eksport tõmbus tagasi. Võrreldes l.a. oktoobriga kasvas sigade väljavedu koguselt ning väärtuselt enam kui 2-kordseks

ja veiste eksport (väärtuselt) ligi 1½-kordseks, kuna hobuste väljavedu kahanes 56 tuh. kr-ilt 40 tuh. kr-le — seega 28,6%.

Sissevedu. — Imports.

Sisseveos näeme tõusu kõigis olulisemates rühmades, kuid eriti hoogus oli juurdekasv toit- ja maitseainete juures (peamiselt teravilja alal), mille eksport kasvas väärtuselt ligi 2½-kordseks. Tublisti suurenes veel valmissaaduste ja väiksemal määral toor- ning poolvalmisainete väljavedu — esimene 23,2% ja teine 10,6%.

Kaubarühmade osatähtsus väärtuselt.

1. I — 31. X 1935—36. (%)

Percentages of Separate Groups of Merchandise According to Value 1.I—31.X 1935—36.

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1936	1935	1936	1935
I Elusloomad — Animals, living	5,7	2,1	0,1	0,1
II Toit- ja maitseained, joogid — Food Products, Stim. Bever.	36,6	33,8	10,9	7,8
III Toor- ja poolvalmisained — Raw- and Semi-Manufactured Materials	35,4	36,2	27,5	32,9
IV Valmissaadused — Manufactured Articles	22,3	22,9	61,3	59,1
V Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0	0	0,2	0,1
Kokku — Total	100	100	100	100

Valmissaaduste rühmas näitas õige tugevat kasvu põllutöömehhanismide ja -riistade, transportvahendite, jõu- ja töömehhanismide ning töötletud nahkade sissevedu, kuna elektrimehhanismide, -aparatuuride ja -tarvete ning instrumendide ja aparatuuride (peale elektrimehhanismide) sisseveo tõus oli tagasihoidlikum. Kõige enam kasvas väärtuselt põllutöömehhanismide ja -riistade sissevedu — ligi 3-kordseks ja töötletud nahkade ning nahkauba sissevedu enam kui 2-kordseks. Peagu sama võrra suurenes ka jõu- ja töömehhanismide ning transportvahendite sissevedu, kuna elektrimehhanismide, -aparatuuride ja -tarvete ning instrumendide ja aparatuuride (peale elektrimehhanismide) sissevedu kasvas 1½-kordseks.

Toor- ja poolvalmisainete rühmas esines tõus kõikide nimetatud rühma olulisemate ainete juures, arvatud välja toornahad, mille eksport tõmbus tagasi. Suhteliselt paisus kõige enam bensiini ja väetiste

sissevedu, kuna absoluutarvudes oli juurdekasv suurem puuvillal ja villal. Võrreldes l.a. oktoobriga kasvas bensiini sissevedu koguselt kui ka väärtuselt ligi 2-kordseks, ja kivisöe ning koksimport $1\frac{1}{2}$ -kordseks, kuna väetiste sissevedu, mida l. a. oktoobris ei olnud, ulatub tänava samal kuul 303 tn-le. Peale nimetatud ainete paisus väärtuselt puuvilla sissevedu 12,9%, villa 27,2% ja toortubaka 20,5%, kuna toornahkade import kahanes 32,6%.

Toit- ja maitseainete sissevedu suurenes peamiselt rukkiostu tõttu välismaalt. Rukkiist veeti sisse k.a. oktoobris 7,9 tuh. tn. 708 tuh. kr. väärtuses, kuna l.a. samal kuul rukki sissevedu ei olnud. Aed- ja juurvilja sissevedu suurenes 14 tuh. kr-lt 31 tuh. kr-le — seega enam kui 2-kordseks (peamiselt sidrunite ja tomatipüree arvel). Soola sissevedu kasvas koguselt kui ka väärtuselt ligi $1\frac{1}{2}$ -kordseks, kuna heeringate import suurenes ainult väärtuselt (15,1%),

kusjuures kogus näitas tagasiminekut. Ka suhkrusissevedu näitas tagasiminekut — koguselt 14,6% ja väärtuselt 15,3%.

Kaubavahetus tähtsamate välisriikidega. Kõrvutades k.a. oktoobrit l.a. sama kuuga näeme kaubavahetuse elavnemist: Saksa, P.-Am. Ühendriikide, Prantsuse, Rootsi, Soome, NSVL-u ja Poolaga, ning tagasitõmbumist: Briti, Läti ja Leeduga. Neist riigest oli meil k.a. oktoobris kaubavahetusbilanss aktiivne: Britiga +375 tuh. kr., Soomega +281 tuh. kr., Norraga +54 tuh. kr., Rootsiga +49 tuh. kr., Leeduga +49 tuh. kr., NSVL-ga +46 tuh. kr. ja Prantsusega +19 tuh. kr. ning passiivne: Saksaga —975 tuh. kr., Poolaga —636 tuh. kr., P.-Am. Ühendriikidega —225 tuh. kr. ja Läti —135 tuh. kr. Võrreldes mullusega suurenes aktiivsus: NSVL-u, Prantsuse ja Rootsiga ning kahanes: Briti, Soome ja Norraga, kuna Leeduga jäi l.a. tasemele.

LÜHIUUDISEID — SUNDRY INFORMATION.

● Majandusministeerium andis Sõrve kalameeeste seltsile loa osta Rootsist ja tuua sisse tollivabalt 7 sügav-vee angerjapüügimõrda, milliste hind tasutakse angerjaekspordiga.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● H. Vester'ile, Tartus, Võidu 11 saapatööstuse sisseseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölisl. Jõuandjaks elektrimootor 1,5 h.j. Valmistatakse igasugu jalanõusid.

● A. Linholm & A. Tiblab'ile, Tallinnas, Vene-Balti tehases sisseseatud puutööstuses „Tornator“ töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 15 töölisl. Jõuandjaks elektrimootorid 9 h.j. Valmistatakse mitmesuguseid tarbekeppe, nagu: harja- ja luuavarsid, suusakeppe, aknaruloopuid jne., peamiselt ekspordiks.

● O/j. H. Graf & E. Jürgens'ile, Tallinnas, Tulika 19/21 sisseseatud laki- ja keemiavabrikus ümberpaigutuste tegemiseks ja töötamiseks kuni 1. II 37. Ettevõttes leiab tööd 12 töölisl. Jõuandjaks diisel- ja elektrimootorid 5,7 h. j. Valmistatakse õli-, piiritus- ja tselluloidlakke ning mitmesuguseid värve.

● J. Halbreich'ile, Tallinnas, Paldiski m. 25 asuvas eetritööstuses seadise ümberpaigutamiseks ja eetrilao ehitamiseks. Ettevõttes leiab tööd 3 töölisl. Valmistatakse sulfuur- ja narkooseetrit umbes 30 000 kg aastas.

● T/ü-le „Ühistrükikoda Rakveres“ — K. Lill j. t., Rakveres, Lai 12 trüki- ja köitekoja sisseseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 30 töölisl. Jõuandjaks elektrimootorid 30 h. j. Valmistatakse mitmesuguseid trüki- ja köite-töid.

RAHANDUS

PANGAD OKTOOBRI. — BANKING IN OCTOBER.

Aktsiate ja tähtsamate ühispankade tegevus arenes oktoobris, nagu eelmiselgi kuul, hoogsalt aktiva- ja võrdlemisi tagasihoidlikult passivaoperatsioonide alal. Ses peegeldub eeskätt majandustegevuse alal valitsev laienemistendents. Hoiused suurenesid üldse 320 tuh. kr. (aktsiapankadel kahanesid 134 tuh. kr., ühispankadel kasvasid 454 tuh. kr.), kusjuures suurimat kasvu näitasid hoiused pankadel, kellele peaklientuuriks on majaanikud (pealinnas). Pankadevaheliste hoiuste alal jätkus septembris alanud tagasitõmbumine, ulatudes oktoobris 376 tuh. kr. Eraldades pankadevahelised hoiused teistist, saame viimaste (netohoiuste) juurdekasvu summamana 696 tuh. kr. ja seisuna oktoobri lõpul 80,7 milj. kr. Pankade võlaarved ühes pass. korrespondentiarvetega suurenesid üldse (208 tuh. kr.) ja aktsiapankadel (517 tuh. kr.) ja vähenesid ühispankadel (309 tuh. kr.). Pankade valduses olev võörkapital kasvas kõigi allikate järgi võrdlemisi väikesel määral (528 tuh. kr.) ja lisasummast jätkus vaid osaliselt oktoobris toimitud ulatuslike aktivaoperatsioonide katteks. Puuduva osa han-

kisid pangad omist kassaarveist, millised vähenesid seetõttu järsult, eriti aktsiapankadel (üldse — 2 713 tuh. kr., aktsiapangad — 2 137 tuh. kr., ühispangad — 576 tuh. kr.). Sellele vaatamata ületas kassatagavarana edasipüsiv summa siiski veel määрусis ettenähtud minimaalnormi.

Pankade kassades olev sularaha ja hoiuarved teisis pankades kokku moodustasid üle 10% pankade kohustuste summast. Teisis pankades peetavaist hoiuarveist ei vasta suurem osa küll kassatagavara suhtes kehtivale määrusnõudeile, ent see mitteamvestusele kuuluv osa asendub kassatagavara määruste kohaste väärtpaberitega ja väliskorrespondentide arvel olevate summadega. Väärtpaberite summa paisus oktoobris 831 tuh. kr. (aktsiapankadel kasvas 1 011 tuh. kr., ühispankadel kahanes 180 tuh. kr.). Kasv toimus peaosas ühe aktsiapanga arvel (1 milj. kr.), kelle suurenesid ühtlasi antud laenud (380 tuh. kr.), aktiva väliskorrespondentide arve (300 tuh. kr.) ja võlaarved (600 tuh. kr.). Arvestades müügilolevate väärtpaberite madalat tulukust ja passivalaenudelt makstavat võrdlemisi

Pankade arvetesels (1000 kr.) — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 Kr.).

	31. okt. 1936	30. sept. 1936	31. okt. 1935	Muutus — Change	
				oktoober 1936	1. XI 35 — 31. X 36
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	49 834	49 068	41 078	— 134	+ 8 761
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	10 856	11 480	12 647	— 494	— 1 631
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	6 801	5 790	5 547	+ 1 011	+ 1 254
Laenud — Loans	57 589	58 521	52 891	+ 1 068	+ 4 698
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	4 820	4 894	2 611	— 74	+ 2 009
Garantid — Guarantees	11 278	11 196	6 700	+ 82	+ 4 578
Väärtpaberid — Securities	6 776	5 765	2 947	+ 1 011	+ 3 829
Kassareserv — Cash reserves	4 478	6 615	5 738	— 2 137	— 1 260
TÄHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	37 649	37 195	31 285	+ 454	+ 6 364
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	865	893	697	— 28	+ 163
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	2 238	2 519	2 245	— 281	— 7
Laenud — Loans	32 716	31 894	26 911	+ 822	+ 5 895
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	1 130	970	723	+ 160	+ 407
Garantid — Guarantees	734	776	703	— 42	+ 31
Väärtpaberid — Securities	3 238	3 413	2 440	— 180	+ 784
Kassareserv — Cash reserves	6 472	7 048	5 837	— 576	+ 635
KOKKU — TOTAL:					
Hoiusummad — Deposits	87 488	87 163	72 358	+ 320	+ 15 125
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	11 851	12 373	13 344	— 522	— 1 493
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	9 039	8 309	7 792	+ 730	+ 1 247
Laenud — Loans	90 305	88 415	79 802	+ 1 890	+ 10 503
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	5 760	5 664	3 334	+ 36	+ 2 416
Garantid — Guarantees	12 012	11 972	7 403	+ 40	+ 4 609
Väärtpaberid — Securities	10 009	9 178	5 396	+ 891	+ 4 613
Kassareserv — Cash reserves	10 950	13 663	11 575	— 2 713	— 625

kõrget intressimäära, näib tõenäosena, et väärtpaberite ost toimus intressideta hoiul olnud suure kassatagavara-summa rakendamise eesmärgil ja et vaid pärast seda tekkinud laenuõudlus ja hoiuste juurdevoolu pidurdamine põhjustasid panga võlaarvete suurenemist.

Krediitide summa suurenes oktoobris üldse 1 890 tuh. kr. (aktsiapankadel 1 068 tuh. kr., ühispankadel 822 tuh. kr.). Peaosa lisakrediitid anti pealinna pankade kaudu ja leidis rakendust ehitustegevuse, kaubanduse (suurelt osalt impordi) ja tööstuse alal.

Võrreldes m. a. samaaegsega näitasid aktiiv- ja tähtsamate ühispankade arveist suuremat kasvu hoiused (15 125 tuh. kr.), lae-

nud (10 503 tuh. kr.), garantiid (4 609 tuh. kr.) ja väärtpaberid (4 613 tuh. kr.).

Erapankade arvete muutused kajastusid Eesti Panga arveteseisus. Eesti Panga jooksvad arved koondusid 813 tuh. kr., mis toimus peamiselt pankade arvel (valitsuse arved suurenesid 1 510 tuh. kr., pankade arved vähenesid 1 956 tuh. kr. ja „teiste“ arved 366 tuh. kr.). Pangatähtede summa liikvel paise 1 913 tuh. kr., tingitult osalt hoiuste väljavoolust, osalt uute krediitide andmisest (1 541 tuh. kr.). Kattevara kahanes 1 235 tuh. kr., ent kattevarana mitteametatava välisraha juurdevoolu tõttu näitas välisvara üldsummas vaid 216 tuh. kr. tagasiminekut. Välisvara, mis liikus viimaseil aastail tõusu-suunas, näitas kolmel viimasel kuul nõrka koondumist.

LAEVANDUS

TEISED SADAMAD OKTOOBRI. — OTHER HARBOURS IN OCTOBER.

Teiste sadamate (peale Tallinna) tegevuses imnes oktoobris vaibumine. Laevasõit ja veod vähenesid tunduvalt. Laevasõit ulatus sissetulnud mahu järgi oktoobris 45 017 net-reg-tn ja väljus mahu järgi 42 312 net-reg-tn, eelmise kuu vastavad arvud olid 54 974 ja 57 055 net-reg tn.

Kaubavedu laevadel jäi oktoobris hoopis väikeseks väljaveo tunduva tagasimineku tõttu. Oktoobris ulatus kaupade läbikäik välissõidus kõigis sadamais kokku 8 957 tn. eelmise kuu 31 194 tn. asemel. Väljavedu oli oktoobris 6 445 tn. eelmise kuu 28 479 tn. vastu, sissevedu teisisse sadamaisse välissõidust oli ainult 2 512 tn, eelmisel kuul 2 715 tn. Kümne kuu kokkuvõtte teiste sadamate kaupade läbikäigu kohta välissõidus on tänava ca 3,1 % suurem eelmise aasta vastavast arvust, ulatudes tänava 149 594 tn-le eelmise

aasta 144 626 tn vastu. Väljavedu moodustab tänava üldläbikäigust 133 148 tn, eelmisel aastal 131 240 tn.

Kaubavedu rannasõidus oli oktoobris samuti märksa väiksem kui eelmisel kuul. Sisse ja välja veeti oktoobris 8 792 tn. eelmise kuu 14 172 tn vastu, sealjuures on tänava oktoobris vedu sama suur kui mullu. Üldse veeti tänava kümne kuu jooksul rannasõidus enam kaupu sisse kui eelmisel aastal, nimelt 82 686 tn 70 394 tn vastu. Tänavu veeti enam laevadega kui l. a. Tallinnast teisisse sadamaisse.

Reisijatevedu teisis sadamais koosneb suuremosalt reisijate liiklemisest rannasõidus, välissõidus liiklenud reisijaid on eriti sügiskul vähe. Oktoobris tuli sadamaisse 5 671 reisijat ja väljus 5 437, kuu varem olid vastavad arvud 6 015 ja 6 106.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VOITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade liikumine Inglises näitas m. n. nõrgenemist. Nii noteeriti Londonis taani võihinnaks 120 š cwt, mis on eelmise nädala hinnast 8 š madalam. Vastavalt võihinna kujunemisele Inglises langes ka Taani ametlik võihinna-noteering Kopenhaagenis 209 Tkr-le 100 kg, olles seega 13 Tkr madalam eelmise nädala noteeringust. Meie võihinna-noteering lõdvenes Manchesteris 103—105 š-le cwt eelmise nädala 106—108 š vastu. Saksast saime endiselt 163 snt kg-lt fob Tallinn. Kuna või väljavedu Saksa näitas osatähtsusest tõusu üldväljaveos võrreldes eelmise nädala väljaveoga, võinuks meie eksportvõihinna-noteering paraneda. Tegelikult aga noteeriti eksportvõihinnaks 145 snt kg. Noteeringu hüppelisuse vähendamiseks jäeti sel korral reservi 4 snt kg-lt, sest on oodata väljaveo vähenemist Saksa.

Võituruseisundit peetakse üldiselt vaiksaks, kuna importörid on ostudega tagasihoidlikud. Võitootmise võimaluste kujunemine ookeanitaguseis mais on võituruseisundile määrava tähtsusega. Kuigi Austraalias vähenes võitoodang põua tõttu, on see Uus-Meremaal suurem kui l. a. Nii oli näiteks oktoobris väljaveo kontrolljaamadesse sissetulnud võikogus 1% suurem ning ladudes 5000 tn võid enam kui l. a. samal ajal. Ka Argentinast oli võitoodang oktoobri esimesel poolel 50% suurem l. a. samast ajast.

Ka võitagavarade seis ei ole võihindade kujunemisele eriti soodus, kuigi võitagavarade liikumine Inglises toimus novembri algul edasi vähenemas suunas. Nii oli oktoobri keskel võid Inglise külmutusmajades 940 000 kasti, mis vähenes novembri esimesel kolmandikul 850 000 kastile. M. a. samal ajal

oli võitagavarade seis 536 000 kasti, 1934. a. samal ajal 878 000 kasti. Seega olid võitagavarad Inglises novembri algul üle 300 000 kasti võrra suuremad kui l. a. samal ajal, kuid pisut madalamad 1934. a. seisust.

M. n. maksus või siseturul snt kg:

Tallinnas	lauavõi	180	kõõgivõi	165—170
Tartus	"	180—190	"	145—165
Pärnus	"	185—190	"	155—165
Valgas	"	175—185	"	163—175
Rakveres	"	175—185	"	165
Narvas	"	185—190	"	170—175

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 4468 tünni, Inglisse 1749 tünni ja Šveitsi 500 tünni.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalal.		1934. a. 1. I kuni 22. XI	1935. a. 1. I kuni 24. XI	1934. a. 1. I kuni 25. XI
	16./XI- 22./XI 1934	9./XI- 15./XI 1934			
VÕI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	244,9	155,1	9606,9	10002,9	9456,8
Sellest:					
Saksa . . .	137,0	57,3	4017,2	3925,9	3166,0
Inglisse . .	107,0	75,2	5418,8	5745,9	6107,3
Belgiasse . .	—	—	—	42,3	15,4
Sooma . . .	—	—	—	—	2,1
MUNAD					
(tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	678	455	42994	46447	34130
Sellest:					
Inglisse . . .	—	—	17020	21803	19026
Saksa . . .	668	455	21495	19648	10905
PEEKON					
(tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	61,2	53,6	2020,7	2000,6	2255,0
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	222,8	72,8	6805,4	4871,7	3186,3
Sellest:					
Inglisse . .	175,5	37,3	2948,1	2901,1	2267,3
Belgiasse . .	—	—	281,9	70,3	121,6
Sooma . . .	—	—	465,3	140,3	99,3
Saksa . . .	17,0	35,5	1253,0	1097,3	576,5
Prantsusse .	10,2	—	1541,6	61,2	60,5

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturg Inglises stabiliseerus. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering püsib kolmas nädal 83 š tsntn., olles seega tunduvalt kõrgemal kui viimaseil aastail. Hinnad:

1936	83 š tsntn.
1935	75 " "
1934	82 " "
1933	69 " "
1932	59 " "

Siit ilmneb, et peekonikvoote jõustumisega Inglises paranevad peekonihinnad tunduvalt. Ühtlasi tõusis ka Inglise peekonitoodang. K. a. esimese 8 kuu toodangut hinnatakse 1 815 600 tsntn-le 1 417 000 tsntn. vastu l. a. Seega suurenes peekonitoodang Inglises k. a. 398 600 tsntn. ehk 28,1% võrra. Kogu aastatoodangut hinnatakse 2,9 milj. tsntn-le 2,4

milj. tsntn. vastu 1935. a. ja 1,7 milj. tsntn. vastu 1934. a. Seega suurenes kolme aasta jooksul Inglise peekonitoodang 1,2 milj. tsntn. võrra. Siiski on kaubandusringkonnad Inlises endiselt vastuolus praegu-kehtiva süsteemiga. Nende hinnanguil kaotas Inglise valitsus selle süsteemiga 50 milj. £ ehk ligi 900 milj. Ekr., mis läks kasuks välisootjale. Äsjailmunud kirjutises taani majandusolude kohta avaldati järgmine hinnang: „Vaatamata kartusile, milliseid avaldati peekoni sisseveo piiramisel Inlises, on Taani kaotanud senini vähe ja on võitnud väiksema läbikäigu juures tasuvate hindadega. Taani peekoni väljaveoväärtus Inlises moodustab praegugi veel peagu 30% Taani väljaveo üldväärtusest.“

Inglise kaubandusringkonnad soovivad endiselt asendada kvootet tollidega. Nende häälekandjas ilmus koguni teade, et valitsus olevat juba otsustanud lähemal ajal panna kehtima sisseveotolli ½ d per lbs ehk umbes 4 š

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Talinnas tapaloomade ja lihaturul veiste pakkumine keskmine. Nädalas turustati 443 veist. Hinnad tõusid pisut. Nädala keskmiselt maksus pulliliha nuumatul 39—42 s, keskmisil 32—39 s ja lahjadel 25—30 s kg. Eluskaalu alusel turustati nuumatud pulle 26—27 s, keskmisi 25—26 s lahjasid 19—23 s kg. Lehma- ja härjaliha maksus nuumatul 40—45 s, keskmisil 30—36 s ja lahjadel 20—28 s kg. Eluskaaluhind vastavalt toodud sortidele 14—21—28 s kg. Mullika-liha maksus rammususe järgi 35—44 s kg, eluskaalu alusel müües 20—25—27 s kg. Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed (päidikud) jäävad ostjale, või turustades elusalt, kuid arvatava lihakaalu alusel, tuleb arvata nende müügiviiside juures eeltoodud liha kg-hinnale naha ja pudemete arvel juurde tellijatele 8—10 s ja lehmadele 10—12 s. Vasikate pakkumine keskmine. Turustati 27 elus- ja 475 tapetud vasikat. Lihahinnad püsivad. Tendents kindel. Nuumatud vasikad maksusid tapetult ühes naha ja pudemetega 70—75 s, keskmised 55—65 s ja lahjad 50—55 s kg. Eluskaalu-hind 35—45—53 s kg. Lammaste pakkumine keskmine. Nädalas turustati 318 elus- ja 610 tapetud lammast. Eksportlambaliha no-

per tsntn, millest oleksid vabastatud briti asumaad. Sellest loodetakse laekuvat 2—3 milj. £, millega tahetakse teostada juurde-makse seakasvatajaile.

Kuigi peekonihinnad Londonis jäid püsima, tuli alandada peekonsigade noteeringut 2 snt kg-lt. Seda põhjustas suurenenud toodang m. n., mil tapeti 2022 siga 1727 sea vastu eelmisel nädalal. Kuid elussigade noteering jäi endiselt 58 snt kg. K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg.	82	77	71	
55,5—59 "	77	73	67	Siac-
72,5—75 "	77	73	67	turu-
75,5—80 "	73	69	66	hinnad

L. n. läks Vismari neljas laev 1799 seaga. Kogusummas on saadetud senini 6860 siga. Seega on Saksa lepingust täidetud juba ligi 70%.

teering tõusis 5 s kg-lt, maksudes 65—70 s kg. Eluskaaluhind 30—32 s kg franko saatejaam.

Siseturul maksusid tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta: rammusad 50—55 s, keskmised 45—50 s ja lahjad 40—42 s kg. Eluskaaluhinnad eeltoodud sortidel 23—30—34 s kg. Sealihha pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Turustati 836 siga. Tapetult ühes peade-jalgadega maksusid sead: noored (eluskaal kuni 80 kg, tapakaal kuni 60 kg) 70—75 s ning eluskaaluga 58 s kg. Lihasead (tapak. 60—110 kg) 70—75 s ning eluskaaluga 60—62 s kg. Rasvasead (tapak. üle 110 kg) 70—73 s ja eluskaalu alusel 62 s kg. Peekonikaalulised (tapak. 60—80 kg) 75 s kg.

Lihahinnad teiste linnade turgudel väike-müügil (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikaliha	Lambaliha
Tartu	85—90	35—65	35—45	55—60
Pärnu	80—90	35—55	48—53	48—53
Valga	70—85	45—50	40—45	45—50
Rakvere . . .	80—90	50—65	50—60	50—55
Kuressaare . .	70—90	40—50	35—45	30—45
Narva	80—100	30—40	40—55	55—60
Võru	85—90	40—45	45—50	45—50

Nahkade hinnad. Veisenahad toorelt, soolamata 65 s, soolatult 75 s kg. Vasikanahad 4—4.50 kr tk. Kaalus üle 3,5 kg

kg hind kr 1.20—1.30. Lambanahad 2—4 kr tk, sõltuvalt villa pikkusest ja suurusest.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade liikumine välisurul toimus m. n. langussuunas. Kanamunade pakkumise suurenemine noorte kanade munemise algusega on põhjusi munahindade sesoonseiks muutusiks, millised toimuvad aasta-aastalt korrapäraselt. Vastavalt munaturuseisundi kujunemisele välisurugudel noteeriti meie eksportmunade hinnaks 120 snt. kg. franko kogumispunkt. Noteeritud hinna alusel maksavad eksportörid tootjale:

50 gr. raskusist munadest	60 snt. kümme ehk 12,0 snt paar
55 " " "	66 " " " 13,2 " "
60 " " "	72 " " " 14,4 " "

Siseturu-munahinnaks noteeriti alla 50 gr. raskusil 50 snt. kümme ja üle 50 gr. 60 snt. kümme. Turutendents eksportmunadel langev ja siseturumunadel kindel.

Kuna välisurul algas kanamunahindade nõrgnemine ning meie munatoodang vähenes

tunduvalt, näib, et käesoleva kuuga lõpeb meil kanamunade eksport. Seega osutub kanamunade väljaveedu pisut madalamaks eelmisest väljaveo rekordaastast. Ekspordi vähenemist ei põhjastanud toodangu vähenemine, vaid siseturutarvituse suurenemine. Kanamunade väljaveo kontrollmäärade kõvenemisega suurenesid siseturu-munakogused. Kuna k. a. avaldus tunduv tõus teiste toitainete hindades, püsisid ka munahinnad vaatamata suuremale pakkumisele eelmise aasta tasemel. M. n. maksusid kanamunad siseturul:

Tallinnas	13—17 snt. paar
Tartu	13—15 " "
Pärnus	13—15 " "
Valgas	14—16 " "
Rakveres	14—15 " "
Haapsalus	13—16 " "
Kuressaares	13—14 " "
Narvas	14—15 " "
Võrus	15—16 " "

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 23. skp. piimahindadeks Tallinnas: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 senti, müügil piimatööstustele 11 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 senti ja müügil piimatööstustele 9—10 senti liiter. Käesoleva aasta piimahinnad peagu on 1 senti võrra kõikidelt liikidelt kõrgemad kui möödunud aastal samal ajal. See on tingitud tänavuaastasest kõrgemast vähinnast.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

1. valik pudelites lahtiselt 2. valik pudelites lahtiselt

Tallinn	17	—	14	13—14
Tartu	14—15	11—12	—	9—10
Narva	14—15	11—12	—	9—10
Pärnu	17	13	—	12
Rakvere	12	11	—	9
Valga	13—14	—	—	8—9
Võru	—	—	—	10
Haapsalu	—	—	11	9—10
Kuressaare	—	—	—	9—10

Tallinnas väikemüügil on erivaliku ehk lastepiima hind 32 senti liiter. Lastepiima läheb Tallinnas kokku päevas mitte üle 150 liitri.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturul jätkus m. n. hinnakõvenemine. Kuigi nisuostudega ollakse peale Itaalia ja viimasel ajal ka ostjana ilmunud Saksa tagasihoidlikud, tõusid hinnad tagavarade

vähendamise tõttu siiski üle eelmise nädala taseme, moodustades Chicago k. a. jooksul kõrgseisu, kuna teiste turgude praegune hinnatase jääb vaatamata kahe viimase nädala

hinnaparanemisele siiski allapoole oktoobri keskel valitsenud kõrgeseisust. Rukkiturul on praegu pakkumine väike. Kuna nõudmine piisib normaalpiires, jätkus ka m. n. siin kindel hinnaparanemine, mis oli tunduv Chicagos ja Winnipegis, kus kv. hinnatõus oli vastavalt 0,88 kr. ja 0,89 kr. Seega on rukkihind P.-Am. börsidel praegu kõrge, ületades aasta tagasi oleva taseme Chicagos 90% ja Winnipegis 87%, kuna kriisi sügavseisutase (1932. a. nov.) ületati Chicagos koguni 3¼ ja Winnipegis pisut üle 2½ kordsest. On märkimisväärne, et rukkihinna paranemine toimus palju kiiremini kui nisu juures. Samal ajal, mil rukkihinna aastane tõus on Ameerikas ca 90%, on nisuhinna tõus vaid 20%. Ka hinnamuutused kriisi sügavseisust senini on rukki juures suuremad kui nisu. Nii ületab praegune nisuhind Chicagos kriisiaegse taseme veidi üle 2½ ja Winnipegis 2½ korra, kuid samaaegne rukki kallinemine on vastavalt 3¼ ja 2½ kordne.

Söödaviiljadest maisiturul jäid hinnad ena-

muses endiseiks, peale Chicago, kus esines märgatav hinnakõvenemine. Praegune maisihind ületab aasta tagasi oleva taseme 75% ja tõuseb üle 4 korra kõrgemale kriisiaegsest madalamast tasemest.

M. n. kohta noteeriti tähtsamail teraviljaturgudel järgmised hinnad kr. kv. kohta (sulgudes toodud eelmise nädala noteeringud):

Rukis: Chicago 13.62 (12.74), Winnipeg 11.38 (10.49), Hamburg (La Plata) 11.23 (11.11);

Nisu: Chicago 15.93 (15.67), Winnipeg 14.40 (14.29), Hamburg 17.45 (17.23), Liverpool 15.94 (15.82);

Mais: Chicago 15.30 (14.87).

Väikemüügihinnad siseturul snt kg.

	Tallinn	Tartu	Pärnu	Valga	Rakvere	Haapsalu
rukis	18	18,5	19	14	13	14
nisu	23	23	23	23	22	23
oder	20	15	17	14	14	14
kaer	15	12,5	14	12,5	12	12
rukkijahu	18	14,5	16	15	15	15
sepikujahu	30	28	30	28	30	27

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linahindade tase tõusis taas viimase nädala jooksul, kuid tehingud on tagasihoidlikud, piirdudes ainult hädatarvilike vajaduste katmisega. Väikesel arvul on tehinguid Vene slanetslinaga. 79.10—80 cif IV grupi I sordi alusel. Läti-Livoonia eest maksti 75—76 cif R sordi ja Võru-Petseri linast 75—77 cif R sordi alusel.

Hooaja algusest senini olevat linakasvatatajad maad müünud järgmisi koguseid lina:

- NSVL — 18 000—20 000 tn.
- Läti — 5000 tn, sellest 2000 tn vana lina.
- Leedu — 6000 tn.

Courtrais keskmisest kõrgemaid linasorte on endiselt vähe ja hinnad on kindlad ja tõusutendentsiga.

Linahinnad šotis cif.

	18.XI 36	11.XI 36
Võru-Petseri R	£ 75 —75.10	£ 72—72.10
Pärnu ülepuhastatud R	£ 74 —74.10	£ 71—71.10
Pärnu takk I sort	£ 58 —59	£ 56—57
Läti-Livoonia R	£ 75.10—76	£ 73—73.10
Vene slanets IV gr. I sort	£ 79.10—80	£ 77—77.10

Linahindade noteerimiskomisjon noteeris Tallinnas Börsikomitee ruumes 20. XI k. a. linakokkuostuhinnad franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel snt, kg-it järgmiselt:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	116	115
HD	107	106
D	98	97
OD	89	88
LOD	80	79
H	71	70
Takk I sort		85
Takk II sort		76
Takk III sort		67
Ehitustakk		17

Tendents kindel. Esimest korda noteeriti ka 3. sordi takku, sest meie I ja II sordi takk on väga kõrge kvaliteediga ja linavirritamisel meie ei saa tavaliselt nii head takku. Linaharimisel virritamisel väljavõetav takk vastaks keskmiselt 3. sordile, kui ta on hästi luudest puhast.

Tegevus lina siseturul on elav ja hindade pinge on küllalt tugev, nii et väljamakstav hind vastab täiesti noteeringule või ületabki selle.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Pikema vaheaja järele läks välja läinud nädalal üks suurem seemnekartulisaadetis. See saadeti koosnes enamuses sortides „Majesteet“ ja „Varajane kollane“, kuna teisi sorte, nagu Bintje, Yorgi hertsog jne. oli vähesel määral. Kõiki sorte kokku oli 7670 kv., mis saadeti Itaaliasse. Seega oleme 1936. a. saagist senini seemnekartuleid vedanud välja 20 212 kv. Läänud aasta saagist vedasime välja 24 600 kv. Käesoleval hooajal on loota, et seemnekartulite väljavedu võrreldes eelmise aastaga tõuseb vähemalt kahekordseks. Maal raudteejaamades seemnekartulite vastuvõtt on lõppenud. Viimased vagunid toodi läinud nädalal Tallinna. Praegu käib Tallinna ladudes kiire sortimine. Järgmine seemnekartuli saadeti läheb välismaale arvatavasti detsembri alul.

Viimasel ajal on ka mõni vagun söögikartuleid Tallinna toodud, mida kavatakse Inglisse ja Rootsi saata. Söögikartulite väljavedu nii Viru kui ka Lääne rannast läinud nädalal oli võrdlemisi vaikne. Viru rannast

novembris on välja veetud umbes 2500 kv. Oktoobris läks kõigest 1 200 kv imber. Seega novembris kartulite väljavedu Soome tõusnud. Kartulihindade noteerimiskomissiooni koosolekul 23. novembril noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul: Lääne rannas kr 2,10—2,50 kv
Viru rannas kr 1,80—2,00 kv
2. Seemnekartul: Majesteet kr 3,60—4,60 kv
Varajane kollane „ 4,00—4,60 „
Erdgold „ 4,00—4,60 „
Yorgi hertsog „ 5,00—5,25 „
Bintje „ 4,75—5,00 „

Seemnekartuli hind vastavalt tunnustamisklassile ja valikule.

3. Tööstuskartul:

tärklisvabrikutes	kr 1,60—2,10 kv
Põhja-Eesti piiritusvabrikutes	„ 1,80—2,30 „
Lõuna-Eesti piiritusvabrikutes	„ 2,20—2,50 „
Üksikutes L.-Eesti piiritusvabrikutes	on makstud ka üle noteeritud hinna.

Tendents kindel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Õunaturul valitseb praegu vaikus, kuigi soome valitsuse poolt anti Eestile veel 50 tn-ne lisakontingent õunte sisseveoks Soome novembri jooksul. Arvatavasti jääb osa sellest kontingendist kasutamata, kuna Soomes ei tunta praegu meie tavalise sibulõuna vastu erilist huvi — kuid suuremat õuna meie turul enam ei leidu. Üldiselt on jäänud Soomes kui ka meie siseturul vaikselt nõudmine õunte järele ja seetõttu püsivad

hinnad endisel tasemel või näitavad pigem langust kui tõusutendentsi. Sigurite hind püsib kindlana või näitab pigem väikest tõusu. Muu aedvilja hind püsis eelmise nädala hinna tasemel. M. n. veeti meilt välja aedvilju järgmiselt:

õunu	11 710 kg.
sigureid	13 300 „
soolatud kurke	625 „
jõhvikaid	15 474 „

KALATURG. — FISH MARKET.

Pärnu lahes paranes kalasaak; eriti rahuldavalt arenes ahvenapiük, mistõttu kalakauba väljaveos ning siseturu-kalakaubanduses oli elavam tegevus.

L. n. veeti välja kala ja kalakaupu ca 12 100 kg, sellest ahvenat 4550 kg, koha 3300 kg, haugi 1000 kg, teisi kalasorte 250 kg ja kalakonserve 3000 kg. Ahvenat läks Rootsi 2700 kg, Soome 1750 kg, šveitsi 100 kg, koha Rootsi 2400 kg, Saksa 700 kg,

šveitsi 200 kg, haugi peamiselt Rootsi, kalakonserve — P.-Am. Ühendriigesse 1500 kg, Saksa 1100 kg, Palestiinasse 400 kg.

Pärnu lahe rannikul maksti kohast 75 s kg, ahvenast 20 s kg. Peipsi koha: rannikul 85 s kg. Siseturul oli rohkesti müügil ahvenaid. Peipsi ahvenast küsiti 15—20 s kg. Pärnu ahvenast 35 s kg. Nõudmine tagasihoidlik. Väheste kohasaagi tõttu tõusis kohahind: I valikust küsiti 160 s kg, II valikust 90—120 s kg, meresii 50—65 s kg, la-

tikas 50—60 s kg, rääbis 50—65 s kg, vimb 35—45 s kg, luts 25—35 s kg, särg 30 s kg.

Räimesaak keskmine. Tallinna turule tuli müügile kalasadama kaudu ca 30 000 kg, koormail ja veoautodel (Saaremaalt) ca 20 000 kg. Kalasadamas maksti kalureile 10—13 s kg, turul rääbihind 13—18 s kg. Pidevate lõuna-ida tuulte mõjul kadus kilu meie rannavetest. Müügile tuli vaid üksikuid partiisid, müügihind 45 s kg. Turske rahuldavalt; väikesed 20 s kg, suuremad

25 s kg. Soolakala järele nõudmine elav. Kodumaa sügisene soolasilk maksus 25 s kg, kevadine kuivatatud soolasilk 30 s kg, soomesilk 25 s kg. Kilu; võrtsidega I valik 60—70 s kg, II valik 50 s kg, soolasiig 60—75 s kg, soolaturusk 30 s kg. Piprakilu ämbrites 3 kg — 150—175 s kg. Suitsukala müügil rohkesti. Lõhe, suitsetatud 600—900 s kg, angerjas 250—350 s kg, siig 120—180 s kg, ahven 100 s kg, vimb 125 s kg, suitsuräim 10 tk 4—5 s, praetud silmud 18—20 s paar.

INFORMATSIOONI OSA

KONJUNKTUURINSTITUUDI 1937/38. A. TEGEVUSKAVA JA EELARVE. 1937/38 BUDGET AND PLAN OF ACTIVITIES OF THE INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH.

Konjunktuurinstituudi 1937/38. a. tegevuskava ja eelarve olid neljapäeval—19. XI 36 — arutusel instituudi üldkogu koosolekul. Koosolekust võtsid osa instituudi juhatus, Eesti Panga president J. Jaakson, Tartu Ülikooli esindajana prof. P. Köpp, Riigi Statistika Keskbüroo, Põllutööstusministeeriumi, Põllutöökoja, Eesti Maapanga, ETNK ja Eesti agronoomide seltsi esindajad. Juhatas president J. Jaakson.

Konjunktuurinstituudi töö on arenenud senini tõhusalt ja töötab püstitatud kava kohaselt kujuneda eelseisval aastal mitmekesiseks ja sisurikkaks. Majandussektisioonis tulevad järgneval tegevusaastal teostamisele uurimused sisemajanduse aladelt senisest laiemas ulatuses, milleks loob eeldusi eelseisev majandusloendus. Viimane hõlmab tööstuse, kaubanduse ja transpordi kogu ulatuses. Kava kohaselt võetakse uurimisele rahvatulu küsimus täies ulatuses, mis peab selgitama rahvatulu kujunemist tööhäruude järgi ning teispoolt selle ositust üksikute ühiskondliikkude kihtide vahel.

Tööstuse alal jätkatakse üksikute häruude uurimist nende tootmis-, toodanguturustamise, rahvamajandusliku osatähtsuse ning arengueelduste seisukohalt. Erilist tähele-

panu pühendatakse industrialiseerimise küsimusele teoreetiliselt kui ka praktiliste võimaluste seisukohalt. Peale selle võetakse selgitamisele, mis määral on võimalik tootmisalade laiendamine eesti tööstuses. See küsimus on seotud otseselt industrialiseerimise küsimusega ning peab lahendamada ühtlasi kodumaiste toorainete väärindamisprobleemi.

Kava kohaselt võetakse veel vaatluse alla eesti tööstuskaupade võistlusvõime välisurgudel ning maksukoormis ja selle mõju tootmisaladele.

Kaubanduse alal süvendatakse uurimusi väliskaubanduse, samuti sisekaubanduse alal. Erilist tähelepanu pühendatakse väliskaubanduses esinevate kaupade koostise muutumisele, kaubandusolude ja arenemissuundade selgitamisele välisurgudel meie sisse- ja väljaveo seisukohalt.

Sisekaubanduse alal on tähtsamaks ülesandeks kogu sisekaubanduse ja üksikute kaubandushäruude käive (läbikäikude), laoseisude ja hindade pidev jälgimine ning vastavate indeksiite koostamine. Aluse seks annavad juba esialgsed majandusloenduse kokkuvõtted kaubanduse alal.

ühes sellega tulevad selgitamisele ka meie kaubandusorganisatsiooni põhijooned.

Ühenduses kaubandusorganisatsiooni selgitamisega tuleb uurimisele ka sisetranspordi areng ja organisatsioon.

Rahanduse alal jätkatakse pidevalt raha- ja krediiditurul tekkivate muutuste jälgimist. Eriti uuritakse hoiutegevuse iseloomu ja krediidiliikumist majandusalade ja -otstarvete järgi.

Maailmamajanduse jälgimisel osutatakse suurimat tähelepanu küsimusile ja aladele, millede käigust on mõjustatud enam meie majandus.

Põllumajandussektis toimub eeloleval aastal kava kohaselt alatine jooksev töö eelmise aasta ulatuses. Pideva vaatluse alla on võetud põllumajandussaaduste ja -kaupade pakkumine turul, nende tagavarade liikumine ning hindade kujunemine kõigil tähtsamail turgudel, kus turustatakse eesti saadusi ja kaupu. Peamist tähelepanu suunatakse piimasaaduste turule, samuti jälgitakse pidevalt ja avaldatakse vastavaid andmeid loomade müügi ja hindade kohta (turgudel ja laatadel).

Eriuurimusena viiakse põllumajandussektis eelseisval aastal lõpule eritöö eesti piimamajanduse kohta, milles selgitatakse põhipanevalt meie piimamajandusseisundit, arendamisvõimalusi ning seks vajalikke abinõusid. Samuti kavatakse viia lõpule suuremaid töid teraviljamajanduse ning kartuli- ja linnukasvatuse alal.

Instituudi juhatuse poolt esitatud töökava kiideti Üldkogu poolt heaks. Eriti rõhutas Üldkogu investeerimisse puutuvate küsimuste selgitamise vajadust. Ühtlasi avaldati soovi, et instituut võtaks põhjalikuma vaatluse alla maareformi ning selle majandus- ja sotsiaalseid tulemusi. Sellekohase töö teostamist on ka alustatud juba varem.

Instituudi eelarve ühes eelarves ettenähtud koosseisude ja palgamääradega võeti Üldkogu poolt vastu tasakaalus 67 200 kr, millest riigi toetust kr 35 000.

Eelarve on pisut suurem võrreldes eelmise aastaga. Suurenemist põhjustab peamiselt ettenähtud ingliskeelne majandusajakiri, mille järele on suur vajadus.

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIIVA

15. novembril 1936. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 176 608,98	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	704 876,51
välisraha	5 091 928,04	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 327 075,11	a) pangatähed liikvel	48 221 864,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kanbavekslid	8 884 271,28	valitsuse	16 238 866,55
põllumajandusl.	1 978 587,71	pankade	5 880 191,86
metsatööstusl.	56 045,33	teised	2 011 946,21
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	6 496 172,49
valitsusele	—		
telistele *)	9 819 052,36		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	2 990 635,77		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	15 230 262,89		
	<u>79 553 317,42</u>		<u>79 553 317,42</u>

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: } 58,30 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 956 397,98
Includes Ekr. 1,956,397.98 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

INGLISE. Briti majandus 1936. a. — *Economic Conditions in Gr. Britain.*

Majanduselu tõus kestis Inglises edasi ka k. a. 3. veerandil. Töötute arv näitas võrreldes eelmise aastaga vähenemist üle 12%, tööstustoodang suurenes tunduvalt ning väliskaubanduse läbikäik paranes. Üldiselt tõusis majandustegevuse indeks k. a. 3. veerandil võrreldes eelmise aasta sama ajaga 8%.

Põllumajandus. Möödunud suvi ei olnud soodus põllumajandusele. Liiga külmad ilmad mais takistasid viljakasvu, kuna juunis ja juulis sadas liiga palju vihma, mis mõjus eriti halvavalt heinatööle ja heinakvaliteedile. Nisutoodangut hinnatakse Inglises ja Wales'is 15,7 tsentn-le aakrilt, mis on 2 tsntn väiksem kui viimase 10 a. keskmine ja 2,6 tsntn väiksem kui eelmisel aastal. Odra- toodangut hinnatakse 15,6 tsntn-le aakrilt ehk 0,5 tsntn vähem kui 10 aasta keskmine ja 0,8 tsntn vähem kui 1. a. Kaeratoodang on 8% väiksem kui 10 aasta keskmine ja 9% väiksem kui 1. a. Kartulitoodangut hinnatakse 5,9 tn-le aakrilt, mis on 0,1 tn vähem kui viimase 10 a. kestel ja 0,3 tn vähem kui 1935. a. Loomapeptide saak on k. a. parem mullusest ja ka 10 a. keskmisest. Heinatoodang oli sel aastal tunduvalt väiksem mullusest.

Üldiselt ei ole 1936. a. põllusaak Inglises kuigi soodus.

Tööstus. Söetööstuses oli märgata k. a. 3. veerandil elavnemist, mis oli tingitud siseturu suurenenud nõudmisest. Sõhinnad siseturul paranesid. Raua- ja terasetoodang tõusis rekordarvudeni. Terasetoodang ületas esimest korda Inglise terasetoodangu ajaloos septembris 1 milj. tn kuus. Terasetoodangu tõus on liigeks tunnistuseks, kuivõrd suur tegevus on briti relvastus-, masina-, auto- jne tööstuses. Puuvillatööstuse seisund, mis oli viimaseil aastail väga raske, näitab paranemist. Sisemaise tarvituse suurenemine ning väljaveo elavnemine aitas kaasa puuvillatööstuse seisundi paranemisele. Villatööstustoodang on suurenenud. Tõusnud villahinnad mõjustasid villase riide vabrikute omanikke

muutuma ettevaatlikeks ning piirama septembri toodangut teatud määral. Masinatööstuses tuntakse suurt puudust õppinud töölisist. Vaatamata tootmisvõime ning tööliste arvu suurenemisele ei suuda masinatööstused täita kõiki tellimisi. Viimasel ajal ettenähtud teede ja sildade chitamiskavad lubavad oletada, et mõnedel aladel jätkub tööd mitmeks aastaks. Auto- ja lennukitööstus töötavad täie koormisega ning isegi laiendavad neid. Laevaehitustööstus on endiselt elav, kuid septembris saadud tellimised ei olnud nii suured kui kahel eelmisel kuul.

Tööstuse seisund Inglises näitas k. a. 3. veerandil järjekordset paranemist.

Töötuid oli augustis 1611 939, s. o. 12,3% kogu kindlustatud tööliste arvust; 1934. a. oli töötuid augustis 2 135 155 ja 1935. a. 1 949 803 ehk 16,5% ja 14,7% vastavalt kogu tööliste arvust. Septembris näitas töötute arv väikest hooajalist tõusu.

Kaubandus. Jaekaubanduse läbikäik 1936. a. 3. veerandil oli peagu 6% suurem kui mullu samal ajal. Samuti tõusid toitainete hinnad kiiremini kui tööstusainete omad.

Suurkaubanduse hinnad olid „Economist'i“ indeksi järgi augusti algul 6% ja septembri lõpul 3,5% kõrgemad kui mullu samal ajal.

Väliskaubanduse läbikäik k. a. 3. veerandil suurenes eriti sisseveo osas. Väliskaubanduse läbikäik Inglises oli (milj. £):

	1935. a. 3. veerand	1936. a. 3. veerand
Sissevedu	180,1	205,2
Väljavedu	105,3	112,2
Reeksport	11,7	13,1

Seega tõusis sissevedu võrreldes eelmise aastaga ligemale 14%, väljavedu 6,5%. Sisseveo ja väljaveo suurenemine kandis üldist laadi. Sissevedu suurenes eriti tunduvalt toorainete ja poolvalmissaaduste rühmas (ligemale 22%). Väljaveo suurenemine oli märgatav enam valmissaaduste rühmas. Võrreldes eelmise kahe veerandiga oli k. a. kolmas veerandaasta briti väliskaubanduses elavam, eriti väljaveo osas.

K. a. 2. ja 3. veerandil takistasid väljaveo tõusu suurenenud tellimised sisemaal ning naelsterlingi suhteline kallinemine. Kuna tööstus vabaneb edaspidi arvatavasti teatud määral kiireist sisemaisist tellimisist ning naelsterling langes väärtuselt, peab oletama, et väljavedu Inglisest suureneb lähemas tulevikus.

Rahandus. Ühenduses majanduselu elavnemisega 1936. a. 3. veerandil tõusis ka lähikäik pankades. Septembris oli Inglise panga pangatähti ringvoolus £ 446 milj., 1935. a. septembris £ 400 milj. Hoiusummad tõusid £ 2 180 milj-le, mulluse £ 2 034 milj vastu. Samal ajal tõusid üle 10% panga avansid.

Riigieelarve näitab esimese 6 kuu kestel suurt puudujääki. See on seletatav seega, et suurem osa tuludest (tulumaks) laekub ainult eelarveaasta viimasel veerandil, teisalt on aga tehtud suuri väljaminekuid relvastuskava täitmiseks.

Septembri lõpul toimunud kullablokimaade vääringute devalveerimine mõjus langetavalt naelsterlingi kursile: võrreldes dollariga langes naelsterlingi kurss 8—9 punkti (2%).

Eesti välislaenuoteering Londonis.

Quotation of Estonian Foreign Loan in London.

Eesti välislaenu noteeriti 9. XI s. a. Londoni fondibörsil esimest korda üle pariteedi. 9. XI 36. tehti Eesti väärtpaberite ostu-

Briti majanduselu kujunemine 1936. a. 3. veerandil (1935. a.=100):

	1936		
	Juuli	August	September
Tööliste arv	105,5	106	105,5
Süte tarbimine	105	104,5	105,5
Eelektri „	109,5	111,5	112
Kaubavedu raudteel	106	107	108
„ autodel	105,5	105,5	106,5
Postitulud	103,5	103,5	106,5
Ehituse aktiivsus	109,5	109,5	108,5
Raua- ja terasetarbimine	123	139	132
Puuvillatarbimine	120	119,5	106,5
Teerainete sissevedu	122	122,5	127
Valmiskaupade väljavedu	107	108	107
Kliiringpankade läbikäik linnas	97	103	113
Kokku indeks	107	108,5	108,5

Briti majanduselu tõusu võib hinnata aasta keskmiselt 3. veerandil võrreldes 1935. a. sama ajaga 8%-le. Kuna 1935. a. hinnati briti majanduse taset umbkaudselt 90%-le kriisieelsest (1929) näeme, et briti majandus on jõudmas kriisieelse tegevuse tasemele. Olevail andmeil ei ole kahtlust, et briti majanduse tõus kestab ka k. a. viimasel veerandil.

LEEDU.

Leedu väliskaubandus-poliitika ja kaubanduslepingud.

Lithuanian Foreign Trade Policy and Trade Agreements.

Kuni 1928. a. lubati vedada kõigist riigest kaupu Leetu tavalise tolliga. 1928. a. avaldati rahaministri käskkirjas riikide loetlus, kelledega oli sõlmitud kaubanduslepingud või -kokkulepped enamsoodustuse põhimõttel; sisseveetavatele kaupadele nimetatud riigest kehtisid tavalised tollid, kuna käskkirjas nimetatud jäänud riikide kaupade suhtes kehtisid kõrgendatud (kolmekordset) tolli. Aja jooksul suurenes riikide arv, kelledega sõlmiti enamsooduslepinguid, ning praegu kehtivad tavalised tollid järgmiste riikidega: P.-Am. Ühendriigid, S.-Briti ühes asumaade ja dominiioonidega, Prantsuse ühes asumaadega, Saksa, NSVL, Austria, Belgia ja Luksemburg, Tšehhoslovakkia, Taani ja Island, Eesti, Itaalia, Läti, Norra, Holland, Rumeenia, Rootsi, Šveits ja Lichtenstein, Soome, Jaapan, Portugal ja Ungari.

Kuni 1932. a. tehti kaupade sisseveole siinimetatamata riigest kitsendusi, käsitades nende suhtes kõrgendatud (kolmekordset) tolli. Alates 22. XII 32 pandi kehtima kitsendused tähtsamate kaupade sisseveole, hoolimata, kust neid tuuakse. Asutati väliskaubanduskomisjon, mille moodustavad: kaks rahaministeeriumi esindajat, ja ä üks esindaja välisministeeriumist, põllutöoministeeriumist ning kaubandus-tööstuskoja poolt. Komisjoni esimeheks on rahaministeeriumi esindaja. See komisjon reguleerib väliskaubandust, lubab importida, mis tingimata tarvilik, ja nii palju, kui tarvilik. Litsentside abil aetava väliskaubanduspoliitika eesmärgiks on tasakaalustada väliskaubandusbilanssi üksikute riikidega. Aja jooksul on suurenenud litsentsi alla käivate kaupade arv, ja tänapäev on ainult vähe kaupu, mis Leedus ei käi lit-

sentsi alla. Saksast ja Itaaliast uuendatud kaubanduskokkulepete põhjal tulevad kõik kaubad ainult lubadega. Litsentsi alla käivaid kaupu lubatakse vedada sisse väliskaubanduskomisjoni lubade põhjal, litsentsivabu kaupu — valuutakomisjoni lubade põhjal.

S.-Briti, Saksa, NSVL, Läti, Eesti, Itaalia, Belgia, Taani ja Šveitsiga on Leedul peale enamsooduslepingute, mis on tänapäeval peagu kaotanud oma tähtsust, arvatud välja, mis puutub tolli, veel kaubanduskokkulepped.

Suuremaid kokkuleppeid on kokkulepe S.-Britiga, kellele Leedu müüb peekonit, võid, sinke, mune, ristikheinaseemneid, metsa, viineri jne.; ostab: rauda, terast, kivisütt, tsementi, puuvillast ja villast riidet, lõngu jne. Kaubandusbilanss Britiga on praegu Leedu kasuks üle 26 milj. liti. Kuid maksebilanss on väiksem.

Teine suurem kaubanduskokkulepe on Saksaga, mida uuendati 5. VIII s. a. ja hakkas kehtima 15. VIII. See kokkulepe koosneb neljast osast: suurleping, veterinaar- ja vastastikuse arvestuse kokkulepe, ning väikepiiriühenduse kokkulepe. Suurlepingu põhjal üks kui teine pool on kohustatud ostma kaupu 30 milj. liti väärtuses, ning võib müüa teisele samas väärtuses. Leedu võib osta Saksast mitmesuguseid kaupu. Saksa peab ostma Leedust suurema summa eest: sigu, võid, teravilja, metsa, lina, mune, hanesid jne. Veterinaarkokkulepe reguleerib leedu loomade sissevedu Saksa kui ka nende transiiti. Senini ei olnud Leedul Saksaga veterinaarkokkulepet. Kolmas osa on kokkulepe maksmise kohta kaupade vahetusel Saksaga, kusjuures Leedus toimub see ainult Lietuvos Bankas'e kaudu, ja Saksas — Deutsche Verrechnungskasse kaudu. Väikepiiriühenduse kokkuleppe kohaselt loetakse piiriäärseks maa-alaks 10 km. mõlemal pool piiri. Saksa lubab oma kodanikel viia päevas üle piiri 3 RM ja kord nädalas eraldi 5 RM. Leedu kodanikel lubatakse viia üle piiri Saksa päevas 15 litti ja selle summa eest tuua kaupu Leedu loata. Arvestades, et saksa kodanikke käib üle piiri Leedus rohkem, on leedu koda-

nikel lubatud tasakaalu mõttes viia üle piiri 15 lit. (umbes 6 RM.) päevas. Et mitte liiga sõltuda Saksa turust, olevat just Leedu ettepanekul lepitud kokku 30 milj. lit. summale.

NSVL-ga on Leedul kontingentide ja kompensatsiooni-kokkulepe. Leedu ostab NSVL-st peamiselt kivisütt, soola, bensiini, petrooleumi, antratsiiti, tubakat, karusnahku jne. Tuleb nimetada, et NSVL-ga areneb leedu kaubandus kaunis hästi. Mõlemalt poolt püütakse hoida kaubavahetust tasakaalus.

Eesti ja Lätiga on Leedul kaubanduslepingud, kusjuures Lätiga on veel kliiring-kokkulepe. Nii ühe kui teisega on Leedul määratud aastakontingentide kohta kindlaks konsolideeritud tollid ja tollialandused. Arvestamine kaubavahetusel Lätiga toimub kliiringu alusel Lietuvos Bankas'e kaudu. Senini on kliiring Lätiga Leedu kahjuks.

Belgia, Taani, Hollandi ja Šveitsiga on Leedul kaubanduskokkulepped kompensatsiooni-kontingentide alusel. Kui kaubavahetus nimetatud riikidega ei ole suur, on bilanss Leedu kasuks, ainult Hollandiga tuleb väike passiivsus.

Viimane kaubanduskokkulepe uuendati 22. IX s. a. Itaaliaga. See kokkulepe ei ole suur, — kuni 1. III 37 tõuseb kaupade läbikäik ainult 1,7 milj. liirini. Selle kokkuleppe alusel on Leedul võimalus vedada Itaaliasse kartulit, tselluloosi, liha, harjaseid. Itaaliast tuleb osta sama summa eest apelsine, sidruneid, muud puuvilja, siidi jne. Tasumine kaupade eest toimub kliiringkokkuleppe alusel.

Viimasel ajal pandi Leedus kehtima litsentsid mõne suurema ekspordikauba kohta, nagu: teravili, metsasaadused, linaseemned, muud seemned, kaunviljaterad. Seega tahetakse paremini reguleerida ekspordi nende riikidega, kelledega on kontingendi- ja kliiringkokkulepped, ühtlasi kontrollida paremini eksporditajaid, et viimased omavahel võisteldes ei viiks hindu alla. 22-st X s. a. keelati rukki, nisu ja kaera väljavedu Leedust, kuna on karta, et madala saagi tõttu ei jätku neid endalegi.

LÄTI. Läti kartuliekspord Tšiili. — *Export of Potatoes from Latvia to Chile.*

Neil päevil läks teele Riias 500 tn-ne saadetis kartuleid Tšiili. Kartulid olid pakitud puukastidesse.

TAANI. Skandinaavia kaubandusministrite kokkusaamine Kopenhaagenis.

Meeting of Scandinavian Ministers of Commerce in Copenhagen.

Rootsi algatusel peeti 17. XI 36 Kopenhaagenis rootsi, norra ja taani kaubandusministrite nõupidamine. Taani kaubandusminister teatas lehtedele, et kõneaineks oli tööajapikuse küsimus merel, mis oli arutusel Genfis ja mille suhtes kolm Skandinaavia-riiki tahab esineda ühtlustatud ettepanekutega. Arva-

takse, et ka Holland ühineb Skandinaavia-maadega. Taani kaubandusminister ei eita võimalust, et ka kaubavahetuse praktiliste küsimuste üle vahetatakse mõtteid. Viimasel ajal on arvustatud Rootsis teatavasti teravasti taani valuutatsentraali tegevust.

Taani-Itaalia kaubavahetus. — Danish-Italian Trade.

Viimasel nädalal saadeti esimest korda pärast sanktsioonide kaotamist partii elusloomi Itaaliasse, kuid loodetud korrapärasest elusloomade ekspordist ei saavat asja. Sel-

gub, et hiljuti sõlmitud kokkulepe ei takista Itaaliat elusloomade alal panna kehtima hinda, mis on nii madal, et taani loomade ja lihaeksport end ei tasu.

Taani riigivõlg. — Danish State Debt.

Rahandusministeeriumi aruande põhjal oli 9. XI 36 Taani riigivõlg 1241 milj. kr. (9. XI 35 — 1228,3 milj. kr.).

Eesti väliskaubandusbilanss tähtsamate riikidega oktoobris ja kümnel kuul. 1934—36. a. 1000 kr-des.

Estonian Trade Balances with Principal Countries, October and 1. I — 31. X 1934—36. (in 1000 Kr.)

	Oktoober			1. I. — 31. X.				October			1. I. — 31. X.				
	Aasta	Väljavõde	Sissevedu	Saldo	Väljavõde	Sissevedu		Saldo	Year	Exports	Imports	Balance	Exports	Imports	Balance
ULDSE —	1936	6 422	8350	-1 928	68 019	70 086	- 2 067	Taani . . .	1936	165	143	+ 22	1 384	1 897	- 503
TOTAL . . .	1935	6 887	6473	+ 414	65 462	56 073	+ 9 389	Denmark	1935	154	117	+ 37	1 210	956	+ 254
Sellest —	1934	7 318	5989	+1 329	57 583	45 089	+12 499	Holland . . .	1934	143	169	- 26	1 319	984	+ 335
Therof:	1936	1 844	1 469	+ 375	25 818	12,853	+12 965	Netherlands	1936	179	251	- 72	1 387	1 568	- 181
Briti	1935	2 432	1 372	+1 060	25 359	10 633	+14 726	Belgia . . .	1935	106	178	- 70	1 019	1 290	- 271
United Kingdom	1934	2 121	1 035	+1 086	24 762	7 280	+16 882	Poland	1934	90	94	- 4	1 295	988	+ 308
Baasa . . .	1936	1 453	2 428	- 975	14 492	21 508	- 7 016	Norra . . .	1936	75	21	+ 54	1 233	205	+1028
Germany	1935	1 981	1 714	+ 267	15 310	14 740	+ 570	Norway	1935	113	27	+ 86	1 006	123	+ 872
U. S. A.	1934	2 304	1 348	+ 956	12 059	9 823	+ 2 236	Itaalia . . .	1934	26	18	+ 80	945	86	+ 859
U. S. A.	1936	394	619	- 225	2 484	6 367	- 3 883	Itaalia . . .	1936	0	81	- 81	562	629	- 67
U. S. A.	1935	188	566	- 298	1 926	6 708	- 4 780	Italy	1935	36	71	- 35	972	878	+ 94
U. S. A.	1934	600	520	+ 71	1 780	4 522	- 2 742	Tšehho-slovakkia . .	1934	47	85	- 38	296	740	- 444
Läti . . .	1936	23	155	- 135	984	1 981	- 997	Czecho-slovakia . .	1936	33	68	- 35	426	627	- 201
Latvia	1935	70	190	- 60	1 698	1 080	+ 618	Hispaania . . .	1935	2	3	- 2	1 141	43	+ 98
Prantsuse . .	1934	400	254	+ 146	3 546	2 253	+ 1 293	Spain	1934	24	6	+ 18	671	117	+ 554
France	1936	160	141	+ 19	3 385	1 411	+ 1 974	Leedu . . .	1936	60	11	+ 49	455	408	+ 47
France	1935	46	252	- 206	2 788	2 611	+ 157	Lithuania	1935	69	20	+ 49	564	397	+ 167
Rootsi . . .	1934	155	847	- 192	2 573	2 791	- 218	Sveits . . .	1934	27	102	- 75	216	189	+ 27
Sweden	1936	314	295	+ 49	4 067	3 650	+ 437	Sveits . . .	1936	52	66	- 14	278	406	- 128
Sweden	1935	257	282	- 5	2 788	2 611	+ 157	Switzerland	1935	51	54	- 3	183	432	- 249
Soome . . .	1934	250	201	+ 49	1 878	2 062	- 189	Switzerland	1934	28	61	- 33	167	432	- 265
Finland	1936	720	489	+ 231	4 277	2 535	+ 1 742								
Finland	1935	639	349	+ 290	5 458	2 141	+ 3 317								
N. S. V. L.	1934	238	377	- 139	1 748	1 895	- 147								
U. S. S. R.	1936	396	850	+ 45	2 570	3 864	- 794								
U. S. S. R.	1935	205	193	+ 9	1 922	1 880	+ 42								
U. S. S. R.	1934	372	166	+ 206	1 347	2 020	- 673								